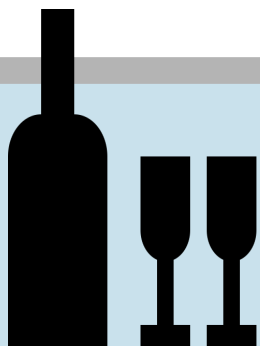

www.abs.gov.rs

АЛКОХОЛ И ВОЖЊА

Република Србија
Агенција за безбедност саобраћаја

АЛКОХОЛ И ВОЖЊА ПОЗАДИНА ПРОБЛЕМА

Коришћење алкохола, чак и у малим количинама, повећава ризик од учешћа у саобраћајним незгодама за возаче и пешаке.

Утицај алкохола на ВОЗАЧЕ и ПЕШАКЕ:

Утиче на **процесе у организму:**

продужава се време реакције,
лошија процена ситуације,
снижава се будност,
слаби координација и прецизност покрета,
слабија оштрина вида,
смањује свест.

Утиче на **промену понашања:**

слаби расуђивање
изазива ризично понашање (пребрза вожња, некоришћење појасева,
небезбедно претицање, некоришћење заштитне кациге,
небезбедно кретање пешака дуж коловоза и сл).

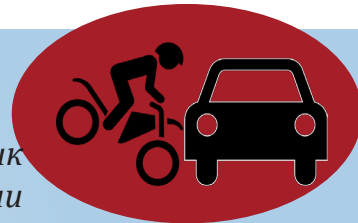

Утицај алкохола на РИЗИК ОД СУДАРА:

Возачи који су под дејством алкохола имају много већи ризик од учешћа у саобраћајним незгодама од возача који нису пили алкохол и овај ризик убрзано расте са порастом концентрације алкохола у крви.

Алкохол је један од најчешће евидентираних фактора настанка саобраћајних незгода са погинулим и повређеним лицима. **Свако 12-то настрадало лице у саобраћају** у Србији је настрадало у саобраћајним незгодама где је алкохол евидентиран као један од утицајних фактора за настанак незгоде.

Према истраживањима Агенције за безбедност саобраћаја, из 2018. године, у Србији просечно **0,65% возача у саобраћајном току** управља возилом под дејством алкохола. Истраживања показују да је у Србији код **око 15% погинулих и повређених возача** присутан алкохол у крви. Упоредном анализом доступних података, долази се до закључка да **возачи** који управљају возилом **под дејством алкохола имају преко двадесет пута већи ризик да смртно страдају или задобију повреде од трезних возача.**

ДЕЈСТВО АЛКОХОЛА (WHO¹, Drinking and Driving)

Међународна класификација одређује нивое алкохолне интоксикације као:

Нивои алкохолисаности	Дејство алкохола
Блага алкохолисаност	Мирис даха на алкохол, лоша нарав, потешкоће у координацији
Умерена алкохолисаност	Мирис даха на алкохол, благи поремећаји понашања и реаговања или благе потешкоће у координацији
Тешка алкохолисаност	Тешки поремећаји функција и реаговања, велике потешкоће у координацији или ослабљена могућност сарадње
Акутна алкохолисаност	Тешки поремећаји функција и реаговања, веома велике потешкоће у координацији или губитак могућности сарадње

Нивои алкохолне интоксинације и утицај алкохола на човека:

Количина алкохола у крви (mg/ml)	Утицај на човека
0,1 - 0,5	Убрзани рад срца и убрзано дисање
	Смањење неких функција мозга
	Недоследно понашање
	Смањење процене и пажње
	Благо повећање расположења, опуштености и задовољства
0,6 - 1,0	Промена стања свести
	Смањење пажње и будности, успорене реакције, ослабљена координација
	Смањење способности доношења исправних одлука
	Повећање осећаја депресије и аксиозности
	Смањење стрпљења
1,1 - 1,5	Приметно успоравање реакција
	Нарушена равнотежа и кретање
	Оштећење неких визуелних функција
	Неразговетан говор Мучнина (повраћање)
1,6 - 2,9	Ослабљена чула и смањена свест
	Отежана моторика, често посртање и падање
3,0 - 3,9	Стање слично стању при дејству тоталне анестезије
	Дубок сан
	Понекад губитак свести
	Смрт (за многе)
4,0 и више	Несвест
	Престанак дисања
	Смрт

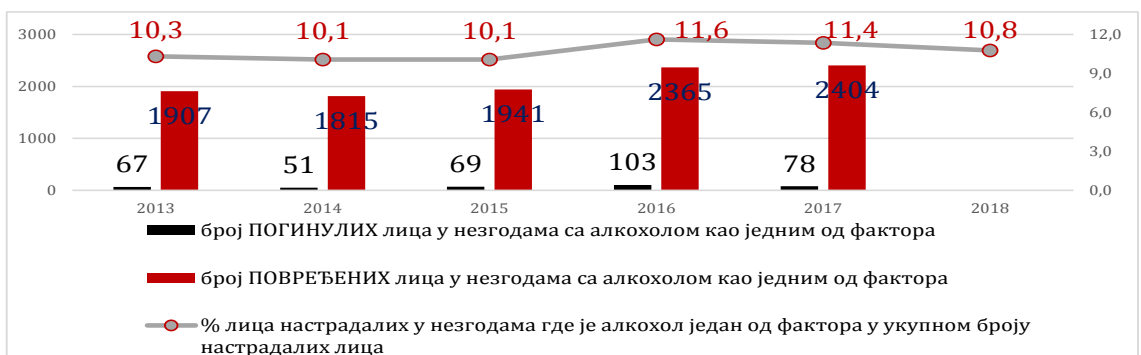
УТИЦАЈ АЛКОХОЛА НА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

Агенција за безбедност саобраћаја заједно са Министарством унутрашњих послова сваке године истражује индикаторе безбедности саобраћаја у вези са алкохолом. У наредној табели се може уочити да у Србији у слободном саобраћајном току сваки 150-и возач управља возилом под дејством алкохола (0,65%). *До 2018. године дозвољена количина алкохола у крви возача је била 0,3 mg/ml, а од 2018. године 0,2 mg/ml, па се смањење границе за алкохолисаност може довести у везу са подацима у табели, где је у 2018. години, након претходно успостављеног тренда смањења, дошло до пораста броја алкохолисаних возача у саобраћајном току.

% ВОЗАЧА У САОБРАЋАЈНОМ ТОКУ ПОД ДЕЈСТВОМ АЛКОХОЛА

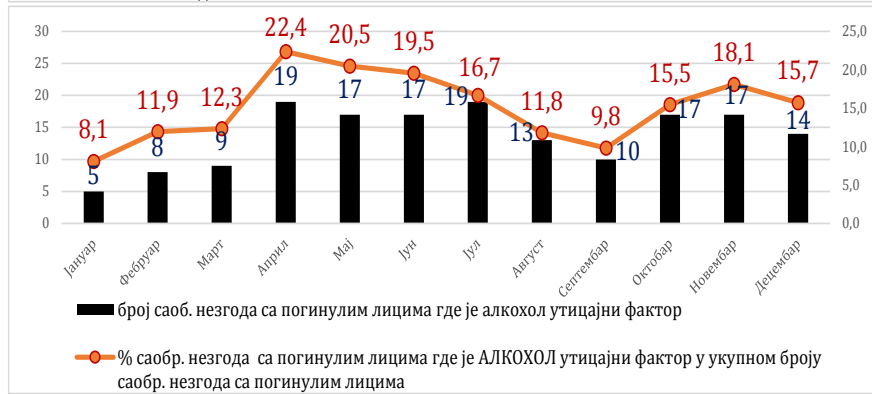
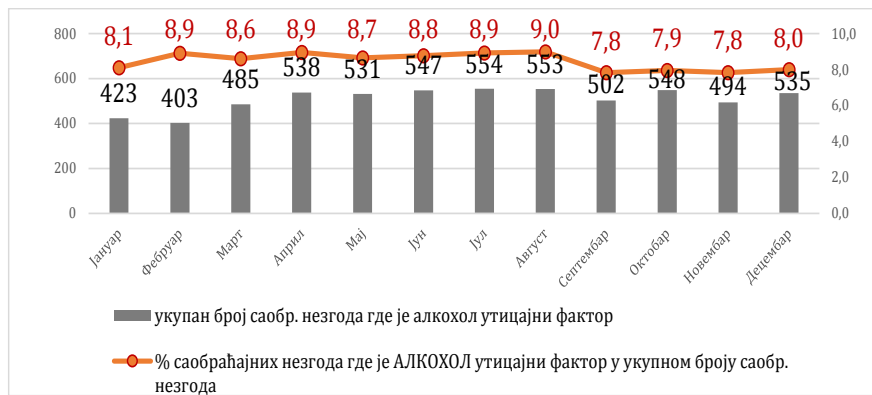
Година	2013	2014	2015	2016	2017	2018
% возача	0,95%	-	0,75%	0,71%	0,53%	0,65%*

- Од 2016. године се при евидентирању података о саобраћајним незгодама алкохол евидентира као један од фактора настанка незгоде за све незгоде где је код неког од возача присутан алкохол у крви. Пре 2016. године, алкохол је евидентиран као фактор, само уколико се процени да је алкохол доминантан фактор за настанак саобраћајне незгоде.
- Око 8% свих саобраћајних незгода се догоди због алкохола као једног од фактора и око 11% лица настрада у саобраћајним незгодама где је алкохол био један од фактора.
- Годишње око 80 лица погине у саобраћајним незгодама у Србији због вожње под дејством алкохола.

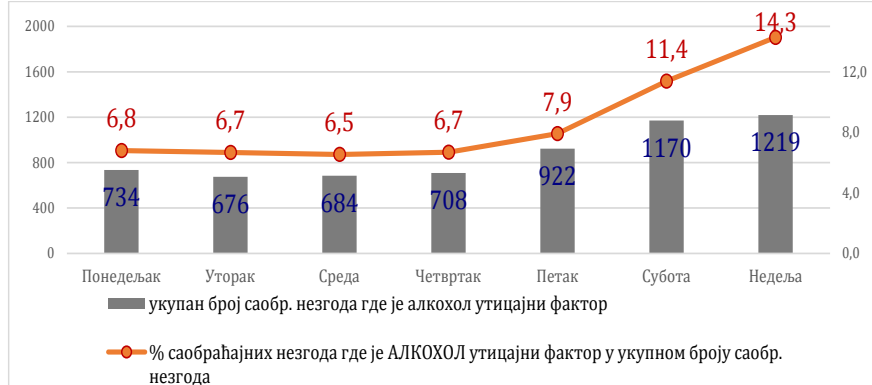

УТИЦАЈ АЛКОХОЛА НА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

- У Србији је алкохол највише присутан у летњим месецима као фактор настанка саобраћајних незгода.
- Код саобраћајних незгода са погинулим лицима алкохол је највише присутан у априлу и јулу.
- Свака четврта саобраћајна незгода са погинулим лицима у априлу месецу је настала због алкохола као једног од фактора.

- Викендом (суботом и недељом) се највише догађају саобраћајне незгоде у којима је алкохол присутан као фактор.

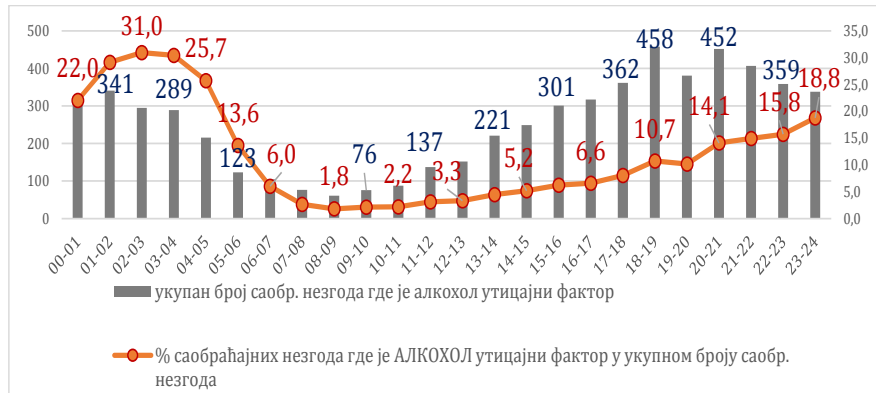
- Свака четврта саобраћајна незгода са погинулим лицима која се догоди недељом је настала због алкохола.

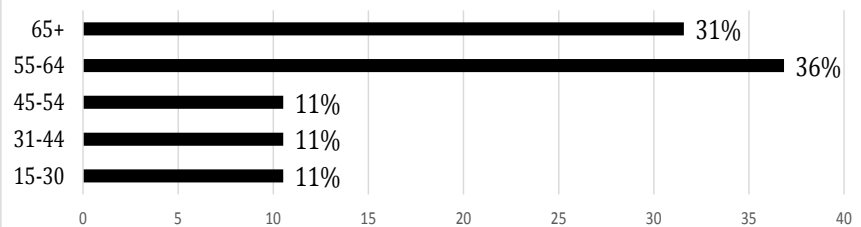
УТИЦАЈ АЛКОХОЛА НА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

- Саобраћајне незгоде које настају због алкохола се највише догађају у вечерњим и ноћним сатима.
- Ноћу, између 2. и 3. сата, свака трећа саобраћајна незгода се догоди због алкохола.
- Око 80% саобраћајних незгода са погинулим лицима, које настају због алкохола, се догоде увече и ноћу, између 17 сати увече и 07 ујутру.

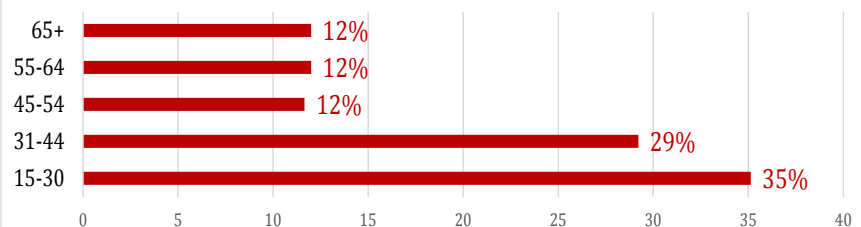

- Погинули возачи који су у време настанка незгоде управљали возилом под дејством алкохола су најчешће старији од 55 година. Од десет погинулих возача под дејством алкохола осам је старијих од 55 година.
- Са друге стране, возачи који су задобили повреде у саобраћајним незгодама док су били под дејством алкохола су у највећем броју млади возачи (преко 60%).

Раподела (%) ПОГИНУЛИХ ВОЗАЧА, који су управљали возилом под дејством АЛКОХОЛА, према старосним групама

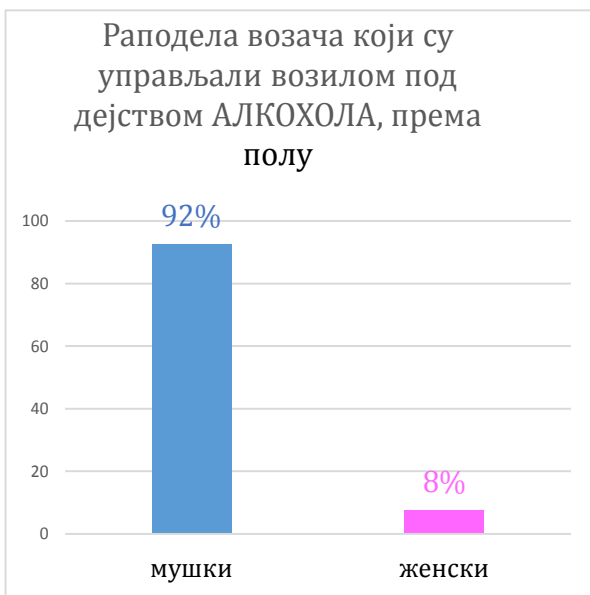
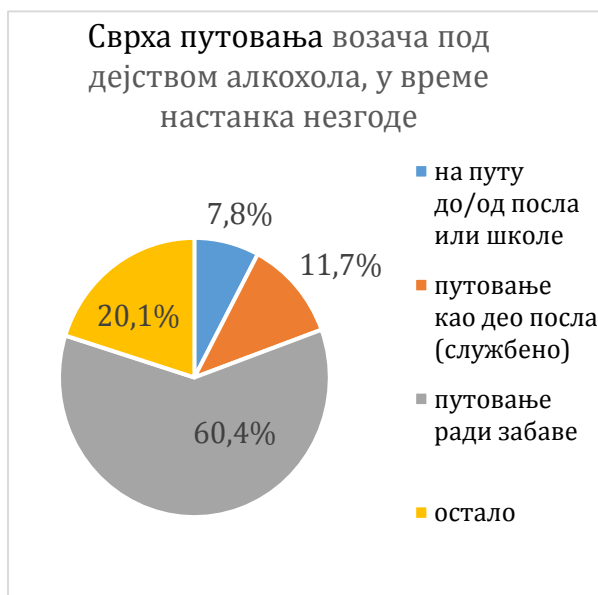

Раподела (%) ПОВРЕЂЕНИХ ВОЗАЧА, који су управљали возилом под дејством АЛКОХОЛА, према старосним групама

УТИЦАЈ АЛКОХОЛА НА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

- Возачи који су у време настанка незгоде управљали возилом под дејством алкохола су у тренутку незгоде најчешће путовали у сврху “забаве” (преко 60% возача), док је око 12% возача путовало у сврху “део посла” (професионални возачи, службена путовања и сл.).
- Возачи који су у време настанка незгоде били под дејством алкохола су углавном **мушког пола** (92% возача).

Карактеристике возача који чешће од других управљају возилом док су под дејством алкохола (WHO, Drinking and Driving, 2007.) су:

- Мушкарци,
- старосна група од 18 до 24 године,
- нижег социо-економског стања,
- самци или разведени,
- нижег образовања
- нижег самопоштовања

СТАВОВИ О АЛКОХОЛУ И ВОЖЊИ и важеће казне

Један од кључних механизма за предвиђање понашања учесника у саобраћају је **утврдити ставове** који узрокују такво понашање.

Око 95% испитаника у Србији се слаже да **вожња под утицајем алкохола повећава ризик од настанка саобраћајне незгоде**.

Брза вожња је најчешће пријављено небезбедно понашање учесника у саобраћају у Србији (више од 77% испитаника). Са друге стране, **вожња под утицајем алкохола је знатно мање пријављено небезбедно понашање (28% испитаника)**.

Испитаници у Србији вожњу под утицајем алкохола сматрају **главним фактором настанка саобраћајних незгода** (око половине испитаника, 48%), а затим брзу вожњу, па агресивну и непажљиву вожњу.

Мере према вожњи под дејством алкохола су значајно подржане у Европи: 80% Европљана подржава нулту толеранцију за алкохол за возаче почетнике; у пет земаља то је највише подржана мера безбедности саобраћаја. Већина европских учесника у саобраћају подржава обавезну инсталацију алко-брава за рецидивисте (у осам земаља ово је најпопуларнија мера безбедности саобраћаја). Када је Србија у питању, око половине испитаника (53%) подржава да се уведе **"нулта толеранција за алкохол за све возаче"**, а 86% испитаника сматра да је треба увести само за **"нове"** возаче. Око 89% испитаника у Србији подржава обавезу **уграђивања алко-брава** за рецидивисте.

Важеће казнене одредбе (Закон о безбедности саобраћаја на путевима)

КОЛИЧИНА АЛКОХОЛА (mg/ml)	ЗАШТИТНЕ МЕРЕ	НОВЧАНА КАЗНА	КАЗНЕНИ ПОЕНИ
 ДО 0,2 БЛАГА АЛКОХОЛИСАНОСТ	• искључење 12 сати	*10.000	/
0,21-0,5 УМЕРЕНА АЛКОХОЛИСАНОСТ	• искључење 12 сати	10.000	/
0,51-0,8 СРЕДЊА АЛКОХОЛИСАНОСТ	• искључење 24 часа и • забрана управљања најмање 3 месеца	10.000-20.000	6
0,81-1,2 ВИСОКА АЛКОХОЛИСАНОСТ	• искључење 24 часа • забрана управљања најмање 4 месеци	20.000-40.000 или затвор до 30 дана	8
1,21-1,6 ТЕШКА АЛКОХОЛИСАНОСТ	• задржавање до 12 часова • искључење 24 часа и • забрана управљања најмање 8 месеци	100.000-120.000 или затвор од најмање 15 дана	9
1,61-2,0 ВЕОМА ТЕШКА АЛКОХОЛИСАНОСТ	• задржавање до 12 часова • искључење 24 часа • забрана управљања најмање 8 месеци	100.000-120.000 или затвор од најмање 15 дана	14
ПРЕКО 2,0 ПОТПУНА АЛКОХОЛИСАНОСТ	• задржавање до 12 часова • искључење 24 часа и • забрана управљања најмање 9 месеци	120.000 до 140.000 и 30 до 60 дана затвора или рад у јавном интересу 240 до 360 сати	15
ОДБИЈАЊЕ КОНТРОЛЕ АЛКОХОЛИСАНОСТИ	• задржавање до 12 часова • искључење 24 часа и • забрана управљања најмање 9 месеци	100.000-120.000 или затвор од најмање 15 дана	14
ВОЖЊА ЗА ВРЕМЕ ИСКЉУЧЕЊА	• искључење • забрана управљања најмање 8 месеци	100.000-120.000 или затвор од најмање 15 дана	14

ЗАКОН О БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА

Законом о безбедности саобраћаја је, између осталог, дефинисано:

- Под дејством алкохола је возач, односно лице за које се анализом одговарајућег узорка крви утврди садржај алкохола **већи од 0,20 mg/ml**.
- **Возач не сме да управља возилом** у саобраћају на путу нити да почне да управља возилом ако је **под дејством алкохола** и/или психоактивних супстанци.
- **Ко не сме да има алкохола у крви?**
 - Возач са пробном возачком дозволом;
 - Возачи категорија А1, А2, АМ и А;
 - Возач који обавља јавни превоз лица, односно ствари;
 - Возач возила регистрованога за превоз више од осам лица, односно чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 kg;
 - Возач возила којим се превозе опасне материје, односно врши ванредни превоз;
 - Инструктор вожње;
 - Кандидат за возача током практичне обуке и полагања практичног дела возачког испита;
 - Лице које надзире возача са пробном возачког дозволом;
 - Испитивач на практичном делу возачког испита;
 - Возач возила са правом првенства пролаза и возач возила под пратњом.
- **Насилничком вожњом** се сматра управљање возилом у стању потпуне алкохолисаности (**више од 2,00 mg/ml**).
- Физичко лице, власник, односно корисник возила **не сме дати возило на управљање** лицу које је под дејством алкохола, односно психоактивних супстанци или је у толикој мери уморно, болесно или је у таквом психофизичком стању да није способно да безбедно управља возилом или нема возачку дозволу одговарајуће категорије.

Република Србија
Агенција за безбедност саобраћаја

Булевар Михајла Пупина 2 (источни улаз)
11070 Нови Београд
011/214-50-89
011/214-49-62

web адреса: www.abs.gov.rs
e-mail: abs@abs.gov.rs
istrazivanja@abs.gov.rs
prevencija@abs.gov.rs

Графичка обрада и дизајн
Сектор за превенцију и локалне самоуправе
Одељење за анализу и истраживања

Агенција за безбедност саобраћаја
2019. година